

Vyučovací predmet maďarský jazyk a literatúra

Charakteristika vyučovacieho predmetu

Vzdelávacie štandardy maďarského jazyka a literatúry sú členené podľa piatich komponentov vyučovacieho predmetu: komunikačná interakcia, hovorená produkcia, písaná produkcia, recepcia vecných textov a recepcia umeleckých textov. V rámci všetkých komponentov sa kladie dôraz na prácu s textom, pomocou ktorej sa rozvíjajú čitateľské, pisateľské a komunikačné schopnosti žiakov. Keďže komponenty sa týkajú rôznych aspektov komplexného procesu komunikácie v prvom jazyku, hranice medzi nimi nie sú ostré, naopak, medzi komponentmi jestvuje viacero prienikov. Z tohto dôvodu nie je možné vyhnúť sa prelínaniu výkonových a obsahových štandardov. Rozdiel je však v tom, do akej miery a na aký účel sa podobné spôsobilosti žiaka a podobné obsahy v jednotlivých komponentoch vymedzujú.

Všetky komponenty obsahujú okrem výkonových a obsahových štandardov aj tematické okruhy, ktoré tvoria obsahový základ na tvorbu ústnych a písaných textov. Dôležité je vytvárať aj pozitívny postoj k funkčnému používaniu maďarského jazyka s prihliadnutím na rôzne jazykové variety maďarského jazyka na Slovensku. Komponent Recepcia literárnych textov prostredníctvom literárnych diel sprostredkúva aj kultúrne dedičstvo maďarskej národnostnej menšiny a je koncipovaný podľa tematických okruhov a žánrov. Do komponentu sú zaradené aj žánre ľudovej slovesnosti, klasickej i súčasnej maďarskej literatúry, pričom dôraz sa kladie na zážitkovú recepciu textov.

AI vstupuje do výučby maďarského jazyka a literatúry ako prostriedok, ktorý žiakovi umožňuje efektívne učenie sa. Tento nástroj sa vo výučbe uplatňuje ako podporný prostriedok, nie ako cieľ vzdelávania a nenahrádza vlastnú jazykovú, interpretačnú ani tvorivú činnosť žiaka. Využívanie AI predpokladá zachovanie osobnej zodpovednosti za výsledok práce, kritické posudzovanie spoľahlivosti výstupov, uvedomovanie si možností a obmedzení technológie a dodržiavanie etických pravidiel jej používania.

V obsahovom štandarde sa vyskytujú pojmy zvýraznené **tučným písmom** (boldom). Ide o také pojmy, ktoré si žiak osvojuje tak, aby rozumel ich významu, vedel ich primerane veku a potenciálu vysvetliť a používal ich správne v kontexte učiva. Požadovanú úroveň zvládnutia týchto pojmov špecifikuje výkonový štandard.

Pre pojmy označené boldom platí, že sa neočakáva výlučne reprodukcia formálnych definícií, ale ich funkčné porozumenie a používanie.

Vzdelávacie štandardy vyučovacieho predmetu maďarský jazyk a literatúra pre 1. cyklus

Hlavným cieľom 1. cyklu je vytváranie základov čitateľskej a pisateľskej gramotnosti v nadväznosti na predchádzajúce skúsenosti žiaka. Zámerom je pomocou všetkých dostupných prostriedkov utvárať čitateľské, pisateľské a komunikačné návyky žiaka. všetkých dostupných prostriedkov utvárať čitateľské, pisateľské a komunikačné návyky žiaka. Dôraz sa kladie na osvojenie si elementárneho čítania a vytváranie základov čítania s porozumením. Zároveň je dôležité aj rešpektovať používanie rôznych variet maďarského jazyka.

Ciele vzdelávania pre 1. cyklus

1. viesť jednoduchý dialóg primerane situácii a komunikačnému partnerovi.
2. Vyjadriť myšlienky v súvislom hovorenom prejave.
3. Počúvať a čítať vekuprimerané vecné a literárne texty.
4. Porozumieť vekuprimeraným vecným a literárnym textom.
5. Interpretovať obsah počúvaných a čítaných textov v kontexte vlastných skúseností.
6. Sledovať vlastné porozumenie textu.
7. Vytvoriť vekuprimeraný písaný a obrazovo-písaný text.
8. Použiť pri porozumení a tvorení textu osvojené vedomosti o jazykových prostriedkoch.

Komunikačná interakcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Nadviazať kontakt s komunikačným partnerom.

Podakovať a ospravedlniť sa adresátovi v komunikačnej situácii.

Viesť jednoduchý dialóg verbálne aj neverbálne.

Prezentovať svoje názory verbálne aj neverbálne.

Navrhnuť spoločné pravidlá komunikácie.

Osvojiť si spôsoby komunikácie podporujúce budovanie zdravých a bezpečných vzťahov.

Vysvetliť dôvody svojho konania.

Rozlíšiť rôzne druhy vzťahov a správania.

Rozlíšiť rozdiel komunikácie s človekom a AI.

Spolupracovať na riešení konkrétnych úloh a na prezentácii ich výsledkov.

Používať v dialógu komunikačné a metakomunikačné prostriedky.

Používať pri tvorení dialógu aktívnu slovnú zásobu a vedomosti o vetách s rôznymi komunikačnými zámermi.

Obsahový štandard

Dialogická komunikácia, komunikačné zvyklosti a zámery

- Správne používanie **pozdravov, predstavenia sa, oslovenia, tykania, vykania** vo verejnom a v súkromnom komunikačnom prostredí.
- Formulovanie ústneho **poďakovania** a **ospravedlnenia**.
- Formulovanie rôznych spôsobov vyjadrenia **prosby, priania, súhlasu, nesúhlasu** a **námietky**.
- Formulovanie zdôvodnenia vlastného rozhodnutia a konania.
- Formulovanie **zistovacích a doplňovacích otázok** a odpovedí na ne v kontexte jednotlivých tém dialógu.
- Vyjadrenie svojich potrieb a pocitov jazykovo a sociálne primeraným spôsobom.
- Požiadanie o **informáciu** a poskytovanie informácie.
- Osvojenie si základných pravidiel jednoduchého párového alebo skupinového dialógu.
- Tvorenie jednoduchého **dialógu** s pravidelným striedaním replík komunikačných partnerov.
- Pozorné počúvanie partnera v dialógu a reagovanie na jeho repliky.
- Realizácia detskej hry s dialogickým prejavom.
- Identifikovanie rešpektujúcej a ubližujúcej verbálnej a neverbálnej komunikácie.
- Charakterizovanie rôznych druhov medziľudských vzťahov.

Jazykové prostriedky

- Rozširovanie **slovnej zásoby** prostredníctvom tém dialógu.
- Formulovanie **slovných spojení** a **viet** s vyjadrovaním rôznych komunikačných zámerov.
- Formulovanie **zistovacích** a **doplňovacích otázok**.
- Správne vyjadrenie melódie viet podľa komunikačného zámeru.
- Uplatnenie artikulácie, výslovnosti, slovného a vetného prízvuku, modulácie hlasu, intonácie, mimiky, gest v rôznych komunikačných situáciách.

Tematické okruhy

- Rodina, škola, príroda okolo nás a význam prírody pre človeka, svet okolo nás, tradície a kultúra, zdravie a šport, voľný čas a záľuby.

Hovorená produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Zhromaždiť základné informácie k téme hovoreného prejavu.

Sformulovať jednoduchú ústnu informáciu s vyjadrením podstatných faktov.

Vyrozprávať reálny alebo vymyslený príbeh.

Opísať hlavné znaky pozorovaného objektu a činnosti.

Predniesť jednoduchý príležitostný prejav.

Porozumieť vypočutému hovorenému prejavu.

Uplatniť pri tvorení hovoreného prejavu primerané vedomosti o slovnej zásobe, základných lexikálnych vzťahoch a o vetách s rôznymi komunikačnými zámermi.

Používať v hovorenom prejave zrozumiteľnú artikuláciu, výslovnosť, moduláciu hlasu, vhodnú mimiku a gestá.

Obsahový štandard

Príprava a prednes hovoreného prejavu

- Výber **témy** hovoreného prejavu.
- Zhromažďovanie slov, **informácií** a ich systematizácia podľa témy a komunikačného zámeru.
- Rozvíjanie témy podľa komunikačného zámeru: **informácia, rozprávanie, opis**.
- Tvorenie **viet**, krátkych, vekuprimeraných **textov** s použitím vybranej **slovnej zásoby** podľa komunikačných tém.
- Používanie jednoduchých techník na rozširovanie viet.
- Využívanie obrázkovej alebo slovnej **osnovy** pri členení textu.
- **Prednes** hovoreného prejavu.
- Pozorné počúvanie hovoreného prejavu iných.
- Kladenie **otázok** k obsahu počúvaného prejavu.
- Formulovanie **odpovedí** na položené otázky.
- Úprava nepresností a nejasností v hovorenom prejave.

Žánre hovoreného prejavu

- Vyjadrenie **klúčových informácií** v informačnom texte.
- Vyžiadanie a podávanie informácií.
- Jednoduché **rozprávanie** na základe fantázie alebo vlastnej skúsenosti, zážitku.
- Uplatnenie **časovej následnosti** a príčinnno-dôsledkových vzťahov v rozprávacom texte.
- Jednoduchý **opis**: postupnosť dejov pri opise **pracovného postupu**; hlavné znaky opisovaného predmetu, osoby, zvieratá, ilustrácie a činnosti.
- Jednoduchý príležitostný prejav: ústne **pozvanie, privítanie, rozlúčenie a blahoželanie** a ľudový vinš.

Jazykové prostriedky

- Vyjadrovanie myšlienok v ucelených **vetách** a jednoduchých **súvetiach**.
- Tvorenie a používanie viet s rôznymi komunikačnými zámermi: **oznámenie, opýtanie, rozkaz, prosba, pranie, nesúhlas, námietka**.
- Zhromažďovanie slov na základe otázok: kto?, čo?, aký?, čo robí?, čo sa deje?, kedy?, kde?, ako?, koľko?.

- Vyjadrovanie vzťahu k pomenúvaným javom prostredníctvom jednoduchých frazém.
- Uplatňovanie jednoduchých lexikálnych vzťahov v texte: významové okruhy slov, slovotvorne súvisiace slová, **viacvýznamové slová**, tvorenie **synoným** a **antoným** k daným slovám.
- Uplatňovanie melódie viet, významovej pauzy a tempa prejavu podľa obsahu a komunikačného zámeru.
- Uplatňovanie pravidiel správnej výslovnosti krátkych a dlhých samohlások a spoluhlások.

Tematické okruhy

- Rodina, škola, príroda okolo nás a význam prírody pre človeka, svet okolo nás, tradície a kultúra, zdravie a šport, voľný čas a záľuby.

Písaná produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Písať všetky písmená maďarskej abecedy automatizovane a čitateľne s primeranou perцепčno-motorickou a vizuomotorickou koordináciou.

Písať správne a čitateľne jednoduché, krátke texty.

Tvoriť súvislý a nesúvislý text na tému blízku jeho životnej a jazykovej skúsenosti.

Napísať jednoduchý informačný, rozprávací a opisný text.

Jednoduchým spôsobom vyhľadať informácie.

Uplatniť pri písaní osvojené pravopisné pravidlá.

Uplatniť pri písaní textu primerané vedomosti o slovnej zásobe, základných lexikálnych vzťahoch a o vetách s rôznymi komunikačnými zámermi.

Upraviť text po formálnej, jazykovej a obsahovej stránke primerane svojim schopnostiam a v rozsahu osvojených vedomostí.

Obsahový štandard

Elementárne písanie

- Prípravné predpisateľské cviky, percepčno-motorické zručnosti pri písaní.
- Upevňovanie korešpondencie **hlásky** a **písmena**.
- Písanie malých a veľkých písmen **maďarskej abecedy, slabík, slov, slovných spojení, viet, textov**.
- Správne odpísať písaný text, prepísať tlačенý text a napísať text podľa diktovania a pri písaní spamäti.
- Zladenie požiadaviek na čitateľnosť písma s tempom písania, zvládanie základných hygienických, pracovných a estetických návykov spojené s písaním.

Proces tvorenia písaného textu

- Výber **témy** písaného textu.
- Rozvíjanie témy podľa komunikačného zámeru: **informácia, rozprávanie, opis**, voľné písanie.
- Zhromažďovanie slov, **informácií** a ich systematizácia podľa témy a komunikačného zámeru.
- Tvorenie **viet**, krátkych, vekuprimeraných **textov** s použitím vybranej **slovnej zásoby** podľa komunikačných tém.
- Používanie jednoduchých techník na rozširovanie viet.
- Využívanie obrázkovej alebo slovnej **osnovy** pri členení textu.
- Napísanie príbehu, vlastnej skúsenosti alebo zážitku.
- Samostatné tvorenie rôznych chýbajúcich častí príbehu: **úvod, jadro, záver**.
- Prezentovanie vlastného textu.

Žánre písaného textu

- Vyjadrenie **klúčových informácií** v informačnom texte.
- Tvorenie **informačných textov** v písomnej podobe: **oznámenie, pozdrav, poďakovanie, ospravedlnenie, blahoželenie**.
- Tvorenie jednoduchých nesúvislých obrazovo-písaných textov: **pozvánka, plagát, pojmové mapy, projektové práce**.
- Tvorenie jednoduchého rozprávacieho textu: prežitá udalosť, zážitok, reálny alebo vymyslený **príbeh**.

- Uplatnenie **časovej následnosti** a príčinnno-dôsledkových vzťahov v rozprávacom texte.
- Tvorenie jednoduchého opisného textu: postupnosť dejov pri opise **pracovného postupu**; zapísanie hlavných znakov opisovaného predmetu, osoby, zvieratá, ilustrácie a činnosti.
- Používanie jednoduchých techník tvorivého písania.

Jazykové prostriedky a pravopis

- Tvorenie viet s rôznymi komunikačnými zámermi: **oznámenie, opýtanie, rozkaz, prosba, prianie, nesúhlas, námietka**.
- Uplatňovanie jednoduchých lexikálnych vzťahov v texte: významové okruhy slov, slovotvorne súvisiace slová, **viacvýznamové slová**, tvorenie **synoným a antoným** k daným slovám.
- Vyjadrovanie vzťahu k pomenúvaným javom prostredníctvom jednoduchých frazém;
- Rozlišovanie **krátkych, dlhých samohlások**.
- Rozlišovanie **krátkych, dlhých, jednozložkových, dvojzložkových a trojzložkových spoluhlások**.
- Usporiadanie slov podľa **abecedy**.
- Správne rozdeľovanie slov podľa slabičného princípu.
- Správne používanie **diakritických znamienok**.
- **Pravopis spoluhlások j – ly** v známych slovách.
- Písanie veľkého písmena na začiatku vety, rozlišovanie **pravopisu všeobecných a vlastných podstatných mien** osôb, zvierat, regionálne blízkyh zemepisných názvov.
- **Interpunkčné znamienka** na konci vety, použitie **spojovníka** pri delení slov na konci riadka, základné pravidlá písania **čiarky** v jednoduchej vete.

Tematické okruhy

- Rodina, škola, príroda okolo nás a význam prírody pre človeka, svet okolo nás, tradície a kultúra, zdravie a šport, voľný čas a záľuby.

Recepcia vecných textov

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Čítať plynulo a správne, nahlas a potichu primerane náročné vecné texty.

Porozumieť súvislým a nesúvislým, obrazovo-písaným textom.

Identifikovať explicitne vyjadrené významy v počúvanom a čítanom vecnom texte.

Vyvodiť základné implicitne vyjadrené významy z počutého a čítaného vecného textu.

Vyhľadať informácie z prečítaného vecného textu.

Reprodukovať počúvaný a čítaný vecný text vlastnými slovami.

Rozlíšiť základné typy vecného textu.

Uplatniť pri porozumení textu primerané vedomosti o pravopise, slovnej zásobe, základných lexikálnych vzťahoch a o vetách s rôznymi komunikačnými zámermi.

Porovnať jednoduchú informáciu z AI s inými overenými zdrojmi ako sú detské encyklopédie a edukačné publikácie.

Obsahový štandard

Elementárne čítanie

- Čítanie malých, veľkých, písaných a tlačených písmen **maďarskej abecedy**.
- Upevňovanie korešpondencie **hlásky** a **písmena**.
- Čítanie **slabík, slov, slovných spojení, viet, súvislých a nesúvislých vecných textov** primeranejšie a postupne sa zvyšujúcej náročnosti.
- Uplatňovanie správnej výslovnosti, vhodnej **melódie** a **tempa reči** pri hlasnom čítaní.
- Oprava vlastných chýb pri čítaní.

Porozumenie vecnému textu

- Vytváranie predstáv o **obsahu** textu na základe **ilustrácie**, obrazového materiálu, **nadpisu** s oporou o doterajšie vedomosti žiaka.
- Identifikovanie neznámych slov a komunikovanie prípadných neporozumení kladením otázok.

- Identifikovanie **klúčových slov** v texte a ich zaznamenanie.
- Triedenie dôležitých a nepodstatných informácií z vecného textu.
- Dopĺňanie získaných informácií z vecného textu z rôznych ďalších zdrojov.
- Stručné zhrnutie získaných informácií.

Žánre vecného textu

- Vyhľadávanie kľúčových informácií v súvislom a nesúvislom opisnom, náučnom a informačnom vecnom texte.
- Porozumenie jednoduchým obrazovo-písaným nesúvislým textom: **pozvánka, plagát, zoznam, rozvrh, tabuľka, jednoduchý plán, diagram, piktogram, obrazové encyklopédie.**
- Porozumenie obrazovo-hovoreným textom: **reklama, edukačné videá.**
- Porozumenie postupnosti dejov v opise pracovného postupu.
- Identifikovanie hlavných znakov opisovaného objektu.
- Orientovanie sa v jednoduchých súvislých a nesúvislých vecných textoch.

Jazykové prostriedky

- Poznávanie významu a využitia **pravopisu** v texte.
- Poznávanie významu a využitia slovných druhov v texte: **časovanie a tvary slovesa v jednotlivých osobách**, rozlišovanie tvarov slovesa v texte; rozlišovanie **všeobecných a vlastných podstatných mien** osôb, zvierat, regionálne blízkych zemepisných názvov.
- Rozširovanie **slovnej zásoby** prostredníctvom čítaných vecných textov.
- Vывodzovanie významov slov z textu: neznáme slová, **viacvýznamové slová, synonymá, antonymá**, frazeologické prirovnania a iné jednoduché frazémy.
- Identifikovanie a rozlišovanie komunikačného zámeru vety v texte.

Tematické okruhy

- Rodina, škola, príroda okolo nás a význam prírody pre človeka, svet okolo nás, tradície a kultúra, zdravie a šport, voľný čas a záľuby.

Recepcia umeleckých textov

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Čítať plynulo a správne, nahlas a potichu vekuprimerané literárne texty s porozumením.

Identifikovať explicitné významy v počutom a prečítanom literárnom texte.

Vyvodiť základné implicitne vyjadrené významy v počutom a prečítanom literárnom texte.

Vyjadriť svoj zážitok z literárnych textov.

Pomenovať základné žánre ľudovej slovesnosti a umeleckej literatúry pre deti.

Identifikovať základné komponenty literárneho textu.

Identifikovať charakteristické znaky rozprávok: typický začiatok a koniec, magické čísla, nadprirodzené bytosti.

Dokončiť začatú rozprávku, príbeh formou rozprávania, dramatizácie, ilustrácie.

Jednoducho reprodukovat obsah prečítaného literárneho textu.

Predniesť báseň alebo úryvok prózy primerane svojim schopnostiam.

Obsahový štandard

Čítanie literárneho textu s porozumením

- Čítanie malých, veľkých, písaných a tlačených písmen **maďarskej abecedy**.
- Upevňovanie korešpondencie **hlásky a písmena**.
- Čítanie **slabík, slov, slovných spojení, viet, literárnych textov** primeranej a postupne sa zvyšujúcej náročnosti.
- Uplatňovanie správnej výslovnosti, významovej **pauzy**, vhodnej **melódie** a **tempa reči** pri hlasnom čítaní.
- Odhadovanie významu neznámych slov, slovných spojení a umeleckých jazykových prostriedkov z kontextu.
- Rozlišovanie **poézie** od **prózy**; faktov od fantázie; **hlavnú postavu** od **vedľajšej**; **ľudovú rozprávku** od **autorskej**.

- Vyhľadávanie **rým**ov v texte.
- Identifikovanie literárnych postáv, ich charakteru, vlastností, opis prostredia, situácie.
- Orientovanie sa v **deji** literárneho textu.
- Vyhľadávanie **klúčových slov** v texte.
- Určenie **hlavnej myšlienky** prečítaného diela na základe otázok.
- Delenie textu na významové časti a tvorenie názvov pre tieto časti.
- Vypracovanie jednoduchej **osnovy** a prerozprávanie príbehu.
- Tvorivé znázornenie obsahu literárneho textu formou rozprávania, dramatizácie a ilustrácie.
- Reprodukovanie deja literárneho textu so zachovaním **časovej** a príčinnej **následnosti**.
- Rozprávanie o filmovom príbehu, ktorý čerpá námet z literárneho príbehu.
- Vedenie jednoduchých záznamov o prečítaných literárnych dielach.
- Orientovanie sa v **detských časopisoch a knihách**.
- Oboznámenie sa s **knižnicou** a orientovanie sa v nej.

Literárnoteoretické pojmy

- Žánre ľudovej slovesnosti: **rozprávky, riekanky, vyčítanky, hádanky, piesne, detské ľudové hry**.
- Žánre umeleckej literatúry pre deti: **vyčítanka, riekanka, hádanka, báseň, rozprávka, príbeh, obrázkový príbeh, komiks**.
- **Strofa, rým, rytmus**.
- **Nadpis, téma, hlavná myšlienka, odsek, kapitola; autor, spisovateľ, básnik**.
- **Úvod, jadro, záver, časová následnosť, príčinnno-dôsledkové vzťahy**.
- **Hlavná a vedľajšia literárna postava**.
- **Miesto a čas deja**.
- **Divadlo, divadelná hra, herec, televízia, rozhlas, film, divák**.

Tematické okruhy

- Rodina, škola, príroda okolo nás a význam prírody pre človeka, svet okolo nás, tradície a kultúra, zdravie a šport, voľný čas a záľuby.

Vzdelávacie štandardy vyučovacieho predmetu maďarský jazyk a literatúra pre 2. cyklus

Hlavným cieľom 2. cyklu je rozvíjanie gramotnosti v prepojení s obsahmi ostatných vzdelávacích oblastí a s dôrazom na mnohoraké využívanie čítania a písania v rôznych kontextoch. Súčasťou rozvíjania gramotnosti je osvojovanie stratégií práce s rôznymi typmi textov a nadobúdanie skúseností s vlastným premýšľaním o procese čítania a písania. Dôraz sa kladie na čítanie s porozumením a spracovanie literárnych diel ako aj na používanie rôznych variet maďarského jazyka na Slovensku.

Ciele vzdelávania pre 2. cyklus

1. Realizovať dialóg v súkromnom a verejnom prostredí.
2. Vyjadrovať vlastný názor a podopierať ho argumentmi.
3. Pripraviť a predniesť hovorený prejav na vyjadrenie rôznych komunikačných zámerov.
4. Vytvoriť písaný a obrazovo-písaný text na vyjadrenie rôznych komunikačných zámerov.
5. Pri písaní textov uplatniť osvojené pravopisné pravidlá.
6. Pri porozumení, spracovaní a tvorení textu použiť vekuprimerané znalosti jazykových prostriedkov.
7. Používať základné stratégie porozumenia textu.
8. Porozumieť vecným i literárnym textom.
9. Spracovať literárny text.

Komunikačná interakcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Sformulovať otázky a odpovede vzhľadom na účel komunikácie.

Viesť dialóg.

Používať jazykové prostriedky z bilingválneho prostredia.

Používať vhodný spoločenský tón v súlade so zámerom komunikácie.

Použiť jednoduché digitálne nástroje na komunikáciu.

Vyberať adekvátne jazykové prvky v súlade s cieľom komunikácie.

Používať vety s rôznym tónom a slovosledom v závislosti od situácie a od zámeru komunikácie.

Uplatniť v komunikačnej situácii neverbálne prostriedky.

Obsahový štandard

Dialogická komunikácia, komunikačné zvyklosti

- Vyjadrenie komunikačných zámerov ako **pozdravenie, pranie, pozvanie a opýtanie sa**.
- Používanie základných prvkov komunikačného procesu: kód, kódovanie, dekódovanie, spätná väzba, šum.
- Adekvátne používanie mimiky, gestikulácie a zrakového kontaktu.
- Uplatňovanie zdvorilostných zásad ako **oslovenie, pozdrav, tykanie, vykanie**.
- Nadviazanie kontaktu, obsah dialógu a ukončenie **dialógu**.
- Aktívne počúvanie partnera, tvorba vhodných **zatvorených a otvorených otázok**.
- Formulovanie stručných, jasných a konkrétnych **replík**.
- Vyjadrovanie a zdôvodnenie **názorov**.

Jazykové prostriedky

- Výber vhodnej jazykovej variety v závislosti od komunikačnej situácie: **spisovný jazyk, slang, odborné termíny, prevzaté slová/výpožičky**, dialektizmy.
- Na základe komunikačnej situácii adekvátne používanie častíc, citosloviec, **synonym, antonym a frazeologických výrazov**.
- Utvorenie jednoduchých viet a súvetí pri vyjadrovaní rôznych komunikačných zámerov.
- Pri **argumentácii** využívanie príkladov, faktov a prirovnaní.
- Vhodné používanie **splývavej výslovnosti**, spodobovania, sily hlasu, slovného a vetného prízvuku, prestávky, dôrazu, a intenzity hlasu.
- Aplikácia mimojazykových prostriedkov: tón, rýchlosť reči, melódia hlasu, zrozumiteľnosť prejavu.
- Uplatňovanie princípov digitálnej komunikácie, **netiketa**;
- Uplatňovanie osvojených **pravopisných pravidiel** pri písaní digitálneho textu.

Tematické okruhy

- Rodina, školské prostredie, príroda a zvieratá, ohrozenie a ochrana životného prostredia, dobrodružstvá a zážitky, cestovanie, voľný čas a záľuby, životný štýl, jedlá, obetavosť a tolerancia, pomoc iným, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Hovorená produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Zhromaždiť potrebné dôveryhodné informácie k téme prejavu.

Reprodukovať texty na základe počúvania alebo čítania.

Vyrozprávať text naratívneho typu vlastnými slovami.

Sformulovať statický a dynamický opis aj s využitím podporného obrazového materiálu.

Pripraviť a predniesť jednoduchú prezentáciu na zvolenú tému podľa stanovených kritérií vrátane využitia AI so zachovaním zodpovednosti za vlastnú tvorivosť a prácu.

Uplatňovať vhodné jazykové prostriedky z rôznych registrov jazyka s ohľadom na cieľ, obsah a adresáta komunikácie.

Uplatniť v hovorenom prejave neverbálne prostriedky s ohľadom na cieľ, obsah a adresáta komunikácie.

Obsahový štandard

Príprava a prednes hovoreného prejavu

- Výber **témy** a štýlu podľa situácie a zámeru komunikácie.
- Identifikovanie cieľa hovoreného prejavu.
- Vyhľadávanie **informácií** z dôveryhodných informačných zdrojov a usporiadanie informácií, rozlíšenie hlavných a vedľajších informácií.
- Vytvorenie slovnej/grafickej formátu **osnovy** textu.
- Tvorba **textu** s ohľadom na cieľ, obsah a adresáta komunikácie.
- Kultivovaný **prednes** hovoreného prejavu.
- Aktívne počúvanie hovoreného prejavu iných osôb.
- Kladenie **otázok** k obsahu textu.

- Ústne reprodukovanie počutého alebo čítaného textu.
- Využitie rôznych druhov reprodukcie: podrobná a stručná.

Žánre hovoreného prejavu

- Aplikovanie rozprávacieho slohového postupu s dôrazom na dej a **časovú postupnosť**.
- Aplikovanie opisného slohového postupu pri **opise rastlín, zvierat, krajín, predmetov a pracovného postupu**.
- Pri prezentácii predstaviť cieľ, označiť tému, pomenovať hlavné myšlienky, uviesť argumenty k jednotlivým myšlienkam, uzavrieť prezentáciu.
- Prednes jednoduchých argumentačných textov, ktoré zahŕňajú vyjadrenie názoru na bežnú alebo aktuálnu tému.
- Zdôvodnenie a korigovanie **názoru** na základe argumentov spolužiakov.

Jazykové prostriedky

- Výber vhodných jazykových štýlov: subjektívne, objektívne.
- Používanie štruktúry hovorenej reči vrátane úvodu, označenia témy, rozprávania, odbočenia od témy, dokazovania, popretia a záveru.
- Na základe komunikačného zámeru a situácie vhodné používanie **spisovného jazyka, slangu, odborných termínov, prevzatých slov** a dialektizmov.
- Adekvátne používanie **synonym, antonym a frazeologických výrazov**.
- Správne využitie **slovných druhov** typických pre danú žánrovú formu a štýl.
- Správne používanie **gramatických prípon**, pomocou ktorých sa vytvárajú rozličné vzťahy k iným slovám vo vete.
- Používanie rôznych **vetných štruktúr** vzhľadom na žáner textu.
- Utvorenie jednoduchých viet a súvetí s rôznou modalitou.
- Spájanie viet s kohéznymi prostriedkami: **spojky a zámená**.
- Vhodné používanie ortoepických noriem ako je **splývavá výslovnosť**, spodobovanie, sila hlasu, slovný prízvuk, vetný prízvuk, prestávka, pauza, dôraz, tempo a intenzita hlasu.
- Aplikácia mimojazykových prostriedkov: **tón, rýchlosť reči, melódia hlasu**, modulovanie hlasu.
- Adekvátne používanie neverbálnych prostriedkov: **mimika, gestikulácia, zrakový kontakt**.

Tematické okruhy

- Rodina, školské prostredie, príroda a zvieratá, ohrozenie a ochrana životného prostredia, dobrodružstvá a zážitky, cestovanie, voľný čas a záľuby, životný štýl, jedlá, obetavosť a tolerancia, pomoc iným, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Písaná produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Zvoliť vhodný žáner písaného textu podľa komunikačného zámeru a slohového postupu.

Zhromaždiť potrebné informácie na prípravu písaného textu.

Vytvoriť súvislý alebo obrazovo-písaný text na danú tému, podľa názvu a podľa obrázkov vrátane využitia AI s preferovaním vlastnej tvorby textu.

Identifikovať znaky AI generovaného obsahu.

Napísať text naratívneho typu s prihliadnutím na kompozíciu.

Napísať statický a dynamický opis aj s využitím podporného obrazového materiálu.

Používať pri tvorení písaného textu primerané jazykové vedomosti.

Napísať text s dodržaním základných štylistických zásad a pravopisných pravidiel primeraných jeho veku.

Uplatniť grafické zručnosti pri úprave formálnej stránky napísaného textu.

Obsahový štandard

Proces tvorenia písaného textu

- Výber **témy** podľa komunikačného zámeru a potencionálneho adresáta.
- Vyjadrenie komunikačného zámeru ako je informovať, vyrozprávať dej, opísať znaky a vlastnosti, vysvetliť niečo v písanom texte.
- Výber vhodného **slohového postupu** na komunikovanie daného obsahu: informačný, rozprávací, opisný.
- Získavanie **informácií** z rôznych spoľahlivých informačných zdrojov a využívanie informácií vo vlastnom texte.

- Systematizácia hlavných a vedľajších informácií, vytvorenie osnovy textu: **klúčové slová, frázy, otázky**.
- Úprava obsahu, členenie textu: **úvod, jadro, záver**.
- Používanie jazykových prostriedkov pri písaní textu.
- Uplatňovanie osvojených **pravopisných pravidiel**, aj v digitálnej podobe.
- Kreatívna úprava hotového textu: tvorba alternatívneho nadpisu, úvodu alebo záveru, dokončenie príbehu.

Žánre písaného textu

- Tvorba rozličných žánrov, aplikovanie vedomostí o slohových postupoch a útvaroch.
- Aplikovanie rozprávacieho slohového postupu: **rozprávanie v 1. a v 3. osobe**; dodržanie časovej a logickej postupnosti; tvorenie reálnych a fiktívnych príbehov.
- Aplikovanie opisného slohového postupu: **opis rastlín, zvierat, krajín, predmetov, pracovného postupu**.
- Aplikovanie informačného slohového postupu, písanie **pozvánky, odkazu, oznámenia, blahoželanía, krátkej správy, súkromného listu**, aj v elektronickej podobe; uvádzanie faktov, údajov, informácií.
- Príprava prezentácie: predstaviť cieľ prezentácie, označiť tému, pomenovať hlavné myšlienky, uviesť argumenty k jednotlivým myšlienkam, uzavrieť prezentáciu.

Jazykové prostriedky a pravopis

- Rozlišovanie krátkych a dlhých samohlások a spoluhlások z pohľadu zmeny významu slova a textu.
- Výber vhodného jazykového štýlu: subjektívne, objektívne.
- Požívanie vhodnej slovnej zásoby podľa témy a žánrovej formy: **spisovné, odborné, slangové, nárečové výrazy**.
- Používanie adekvátnych jazykových prostriedkov pri tvorbe textov ako sú **synonymá, antonymá, homonymá, zvukomalebné slová, zvukomalebné citoslovčia, častice, citoslovčia**.
- Používanie **frazeologických výrazov** s ohľadom na daný žáner a štýl: príslovia, porekadlá, prirovnania.
- Práca so slovníkmi: výkladový, synonymický, frazeologický.
- Vyhľadávanie slov v tlačenej a online pravopisnom **slovníku**.

- Správne využitie slovných druhov typických pre daný slohový postup alebo žánrovú formu.
- Používanie **podstatných mien** v jednotnom a v množnom čísle.
- Používanie rôznych tvarov **slovesa** v texte.
- Používanie **prídavných mien** a tvorenie stupňovaných prídavných mien v texte.
- Používanie **čísloviek** v texte.
- Rozpoznávanie a používanie **gramatických prípon**, pomocou ktorých sa vyjadrujú vzťahy medzi slovami vo vete.
- Tvorenie **vetných štruktúr**, ktoré sú primerané komunikačnému zámeru a slohovému postupu.
- Vyjadrovanie myšlienok prostredníctvom jednoduchých **viet** s rôznou modalitou: **oznamovacia, opytovacia, rozkazovacia, želacia, zvolacia**.
- Používanie jednoduchých techník na rozširovanie viet.
- Vyjadrovanie myšlienok prostredníctvom jednoduchých **súvetí**.
- Používanie kohéznych prostriedkov na vytváranie súvislých viet a textov: **spojky, zámená**.
- Uplatňovanie princípov **maďarského pravopisu** pri tvorbe textov.
- Správne písanie vekuprimeraných **slov s hláskami j a ly** v súlade s pravidlami maďarského pravopisu.
- Správne písanie **slovesných tvarov** v minulom a budúcom čase v súlade s pravidlami maďarského pravopisu.
- Správne písanie podstatných mien a **vlastných podstatných mien** s dôrazom na mená, názvy miest a sviatkov v súlade s pravidlami maďarského pravopisu.
- Správne písanie slov s príponami, v ktorých dochádza k **spodobovaniu** spoluhlások.
- Správne písanie **stupňovaných prídavných mien** v súlade s pravidlami maďarského pravopisu.
- Správne písanie **dátumu** v súlade s pravidlami maďarského pravopisu.
- Uplatnenie slabičného princípu pri **delení slov**.
- Správne používanie **interpunkčných znamienok** v jednoduchých vetách.

Tematické okruhy

- Rodina, školské prostredie, príroda a zvieratá, ohrozenie a ochrana životného

prostredia, dobrodružstvá a zážitky, cestovanie, voľný čas a záľuby, životný štýl, jedlá, obetavosť a tolerancia, pomoc iným, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Recepcia vecných textov

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Aktívne počúvať rôzne typy vecných textov, porozumieť ich významom.

Vyhľadať informácie ako sú údaje, pojmy, vety zo súvislých a nesúvislých textov.

Porozumieť explicitným významom.

Vyvodiť implicitne vyjadrený význam.

Usporiadať získané informácie.

Integrovať informácie, myšlienky z textu a interpretovať obsah bez využitia AI.

Prepájať získané informácie z digitálnych nástrojov vrátane AI so svojimi doterajšími znalosťami a skúsenosťami.

Vyjadriť svoj názor na čítané a počúvané texty.

Obsahový štandard

Porozumenie vecného textu

- **Aktívne počúvanie** textu a prispôsobenie **čítania** svojmu zámeru: rýchle, pomalé, pozorné.
- Odlíšenie **textov** podľa komunikačného zámeru: informácia, opis, rozprávanie, vysvetľovanie.
- Porozumenie primeraným opisným, naratívnym, informatívnym, spotrebiteľským, digitálnym textom.
- Predvídanie obsahu textov podľa ich názvu, obrázkov a jednotlivých slov.
- Reprodukovanie obsahu textu.
- Identifikovanie **klúčových informácií** ako sú údaje, fakty, pojmy, vety.
- Usporiadanie informácií v texte podľa rôznych kritérií, vyvodenie **súvislostí** a formulovanie záverov.
- Vyjasnenie významov nejasných slov a slovných spojení.

- Porozumenie explicitným a implicitne vyjadreným významom v súvislých a nesúvislých textov.
- Hľadanie súvislosti a spracovanie obsahu.
- Čítanie a využívanie rôznych stratégií učenia sa na porozumenie a spracovanie textu.
- Vyjadrenie **názoru** na prečítaný alebo počutý text, posúdenie a hodnotenie obsahu a formy textu z rôznych hľadísk.

Žánre vecného textu

Súvislé texty

- Naratívne texty.
- Opisné texty: opis predmetov, činností, udalostí, krajiny, rastlín, prírodných javov a zvierat.
- Náučné/populárno-náučné texty s rôznymi témami.

Nesúvislé texty

- Informatívne texty: blahoželania, pozvánky, inzeráty, oznámenia, odkazy, reklamy, plagáty, krátke správy.
- Spotrebiteľské texty: katalógy, návody na použitie, etikety výrobkov, letáky, recepty, jedálne lístky, cestovné poriadky.
- Aplikované a študijné texty: pravidlá, tabuľky, mapy, slovníky.
- Digitálne žánre a texty generované AI: infografiky.

Jazykové prostriedky

- Poznávanie významu používaných jazykových prostriedkov ako sú **synonymá, antonymá, frazeologické výrazy**.
- Poznávanie významu a funkcie jednotlivých **slovných druhov** v texte.
- Rozlišovanie tvarov **podstatných mien, prídavných mien, čísloviek a zámen** v texte, rozlišovanie slovesného času a spôsobu v texte.
- Poznávanie významu **gramatických prípon** pomocou ktorých sa vytvárajú rozličné vzťahy k iným slovám vo vete.
- Určenie kohéznych prostriedkov, ktoré vyjadrujú významovú a gramatickú súvislosť textu ako sú: **spojky, zámená**.
- Úloha vetnej stavby pri porozumení textu – vyjadrovanie rôznych syntaktických významov.

Tematické okruhy

- Rodina, školské prostredie, príroda a zvieratá, ohrozenie a ochrana životného prostredia, dobrodružstvá a zážitky, cestovanie, voľný čas a záľuby, životný štýl, jedlá, obetavosť a tolerancia, pomoc iným, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Recepcia umeleckých textov

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Čítať s porozumením vekuprimerané literárne texty.

Určiť tému, hlavnú myšlienku alebo zámer literárneho textu.

Reprodukovať text vlastnými slovami, prerozprávať ho v chronologickej a logickej postupnosti.

Rozlíšiť faktické texty a literárne fikcie a vyvodíť z nich faktické informácie a fiktívne informácie, realistické a magické prvky v dielach.

Identifikovať v literárnych textoch hlavné a vedľajšie postavy.

Charakterizovať vnútorné vlastnosti a správanie postáv na základe textu.

Analyzovať vzťahy medzi postavami.

Identifikovať konkrétne informácie.

Porozumieť explicitným významom.

Vyvodiť implicitne vyjadrené významy.

Na základe charakteristických znakov odlíšiť od seba jednotlivé žánre:

- epické žánre: ľudová rozprávka, autorská rozprávka, rozprávkový román, mládežnícky román, detský príbeh/novela o deťoch;
- lyricko-epické žánre: lyricko-epická báseň, veršovaná rozprávka;
- lyrické žánre: ľudové a autorské detské básne.

Identifikovať v texte druhy rýmov a umelecké jazykové prostriedky.

Obsahový štandard

Čítanie literárneho textu s porozumením

- Transformovanie literárneho jazyka na hovorenú reč, reprodukovanie literárneho textu vlastnými slovami, vyhľadanie dôležitých informácií, **klúčových slov**, vypracovanie **osnovy** rôznymi metódami.
- Predvídanie obsahu literárnych textov podľa ich názvu/ilustrácií.
- Vyhľadávanie konkrétnych informácií z čítaného alebo počúvaného literárneho textu.
- Vyvodzovanie implicitných významov z čítaného alebo počúvaného literárneho textu.
- Vysvetľovanie významu neznámych slov a slovných spojení.
- Vyvodenie a vysvetlenie **hlavnej myšlienky** textu alebo jeho časti, vysvetlenie záveru čítaného textu pomocou argumentov uvedených v texte.
- Porozumenie literárnoteoretickým pojmom, umeleckému zobrazeniu skutočnosti, obrazným a **symbolickým významom slov**.
- Rozlíšenie štýlotvornej vlastnosti textu: slávnostný/pochmúrny, komický, dramatický.
- Identifikovanie literárnej adaptácie, hybridných a synkretických literárnych útvarov pre deti a mládež: komiks, ilustrácia, animácia, zhudobnené básne, divadelné predstavenie, film a rozpoznanie súvislosti medzi adaptáciou a textom.
- Prepájanie textových významov so svojimi skúsenosťami.
- Tvorba vlastných textov na základe poznania a **zážitku** z literárnych textov.

Literárnoteoretické pojmy

- Epické a lyricko-epické texty: **rozprávač, postavy, čas a priestor, motívy, dej, kompozícia**.
- Kompozícia a motívy ľudových rozprávok: **rozprávkové bytosti, neskutočné postavy, dej, magické čísla, realistické a fiktívne prostredie, ustálené slovné spojenia, variabilita, funkcia ilustrácií**.
- Autorská rozprávka: **voľný dej, magické a fantastické javy**, intertextualita, aktualizácia, funkcia ilustrácií.
- Rozprávkový román: **dejová línia, reálne a fiktívne postavy**, špecifický vzťah medzi realitou a fikciou, humor, intertextualita, aktualizácia, funkcia ilustrácií.
- Detský príbeh/novela o deťoch: skutočný každodenný **obsah, realistické prvky, pointa, detský hrdina**, používanie **hovorovej reči** a detského jazyka, detská perspektíva, humor, funkcia ilustrácií.

- Mládežnícky román: aktuálne každodenné situácie, otázky socializácie, **mládežnícky hrdina**, existenciálna kríza jedinca, perspektíva a jazyk dospievajúceho, žánrová hybridizácia.
- Lyrické texty: rytmus, slovné a vetné figúry: **stupňovanie**, prirovnanie, anafora, **refrén**; ďalšie trópy: personifikácia, epiteton, metafora.
- Adaptácia: porovnávanie literatúry s inými umeleckými žánrami – animovaná rozprávka, zhudobnená báseň, komiks, ilustrácia, bábková hra, divadelné predstavenie, film.
- Formy humoru: humorný dej, funkcia pointy, humorná postava, humorná situácia, jazykový humor, karikatúra, paródia, humor v básňach švédskeho typu.
- Umelecké jazykové prostriedky v literárnych textoch: **epiteton, personifikácia, prirovnanie, metafora, básnická otázka**.
- Metrika: **prízvučná prozódia; strofa; združený, párový, striedavý, obkročný, prerývaný rým**.

Tematické okruhy

- Rodina, školské prostredie, príroda a zvieratá, ohrozenie a ochrana životného prostredia, dobrodružstvá a zážitky, cestovanie, voľný čas a záľuby, životný štýl, jedlá, obetavosť a tolerancia, pomoc iným, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Vzdelávacie štandardy vyučovacieho predmetu maďarský jazyk a literatúra pre 3. cyklus

Hlavným cieľom 3. cyklu je rozvoj žiackych zručností v oblasti informačnej a mediálnej gramotnosti, ktoré sú nevyhnutné pre život v modernej spoločnosti, pričom dôležitú úlohu zohráva aj rozvíjanie čitateľskej gramotnosti prostredníctvom spracovania klasických a súčasných maďarských literárnych diel. Dôraz sa kladie na systematické využívanie rozmanitých textov a multimediálnych materiálov so zámerom vyhľadávať, triediť a kriticky hodnotiť informácie. S tým súvisí aj rozvíjanie argumentačných schopností a kompetencií pri riešení komplexných úloh. Zároveň je dôležité podporovať aj používanie rôznych variet maďarského jazyka na Slovensku.

Ciele vzdelávania pre 3. cyklus

1. Rozvíjať komunikačné zručnosti potrebné na interakciu a argumentáciu v rôznych kontextoch.
2. Pripraviť a predniesť hovorené prejavy a prezentácie so zreteľným komunikačným cieľom.
3. Vytvoriť zrozumiteľné písomné a multimediálne texty s cieľom vysvetliť tému a prezentovať argumentmi podporené stanoviská.
4. Efektívne používať stratégie na písanie textov, riadiť proces písania a správne aplikovať pravopisné pravidlá.
5. Analyzovať a interpretovať rôzne typy a druhy textov.
6. Používať stratégie pre efektívne čítanie s porozumením.
7. Spracovať informácie získané z dôveryhodných zdrojov.
8. Pri porozumení a tvorení textu efektívne aplikovať znalosti o systéme jazykových prostriedkov.
9. Pochopiť význam jazyka ako nositeľa kultúry v bilingválnom prostredí.

Komunikačná interakcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Identifikovať funkciu komunikácie a na základe toho reagovať.

Rozvíjať dialóg s dodržaním pravidiel dialógu.

Používať vhodný spoločenský tón a neverbálne prostriedky v súlade so zámerom komunikácie.

Usporiadať svoje stanoviská podľa logickej postupnosti.

Vyberať vhodný štýl a jazykový variant pre danú komunikačnú situáciu.

Vyjadriť vlastný názor o vekuprímeraných témach.

Diskutovať v skupinách na vybranú tému.

Dodržiavať pravidlá bezpečnej, vecnej, sociálne primeranej a etickej interakcie v online prostredí vrátane interakcií s AI.

Obsahový štandard

Dialogická komunikácia, komunikačné zvyklosti

- Rozlišovanie komunikačnej interakcie podľa komunikačného partnera a komunikačného zámeru.
- **Komunikačné zámery:** navrhovanie, odporúčanie, prikazovanie, usmerňovanie, objasňovanie, vysvetľovanie, dokazovanie.
- Rozlišovanie **funkcie komunikácie:** informovať, presvedčovať, motivovať, zblížovať, spoločensky integrovať.
- Vplyv viacjazyčného prostredia na komunikáciu: **bilingvizmus.**
- Uplatniť zásady konverzácie: **stručnosť, jasnosť, konkrétnosť.**
- Vyjadrovanie **názorov:** počúvať, zhrnúť, kriticky reagovať, vyjadriť námietky, argumenty.
- Používanie **internetovej komunikácie** v súlade s jej funkciou.
- Jazykové a typografické špecifiká krátkych textových správ.
- Uplatnenie asertívneho prístupu.
- Adekvátne používanie neverbálnych komunikačných prostriedkov: mimika, proxemika, gestikulácia, zrakový kontakt, posturika.
- Tvorba súkromného **dialógu:** aplikácia hovorového štýlu: **nárečové, slangové výrazy, expresívne slová, oslovenia**, prerušenia, zmeny témy, nedokončené vety, rýchlejšie tempo.
- Používanie rôznych druhov **argumentov.**
- Realizácia **skupinovej diskusie** na vybranú tému.

Jazykové prostriedky

- Používanie vhodnej slovnej zásoby z pohľadu interakčných a diskusných aktivít: **spisovný jazyk, slang, odborné termíny, prevzaté slová/výpožičky, dialektizmy.**
- Používanie adekvátnych jazykových prostriedkov v komunikačnej situácii: **častice, citoslovčia, spojky, zámená, synonymá, antonymá.**
- Využívanie argumentačných funkcií komunikačných prostriedkov: **príklady, fakty, prirovnania.**

- Využívanie sugestívnej funkcie **komunikačných prostriedkov**: zámerné opakovanie, rečnícke otázky, apely, frazémy, expresívne výrazy, metafory.
- Adekvátne používanie jednoduchých **viet** a súvetí s rôznou modalitou.
- Uplatňovanie osvojených **pravopisných** a typografických **pravidiel**.
- Uplatňovanie princípov komunikácie cez internet – **netiketa**.
- Vhodné používanie mimojazykových prostriedkov: **splývavá výslovnosť**, **spodobovanie**, sila hlasu, slovný prízvuk, vetný prízvuk, prestávka, melódia, pauza, dôraz, tón, tempo a intenzita hlasu.

Tematické okruhy

- Rodina, láska, školské prostredie, vlasť, krajina, príroda a zvieratá, ohrozenie a ochrana životného prostredia, dobrodružstvá a zážitky, cestovanie, voľný čas a záľuby, humor, životný štýl, jedlá, spoločnosť a spoločenské problémy, obetavosť a tolerancia, formovanie osobnosti/dospievanie, zmysel života a viera, pomoc iným, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Hovorená produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Zhromaždiť informácie k textu z rôznych informačných zdrojov vrátane využitia AI s overovaním správnosti informácií.

Používať pri tvorení hovoreného alebo obrazovo-hovoreného prejavu jazykové prostriedky z rôznych registrov jazyka, lexikálne vzťahy a vetné štruktúry podľa komunikačného zámeru, slohového postupu a použitého žánru textu.

Prezentovať hovorený alebo obrazovo-hovorený prejav s rôznym komunikačným zámerom.

Analyzovať hovorené prejavy iných.

Uplatniť v hovorenom prejave neverbálne prostriedky.

Obsahový štandard

Príprava a prezentácia hovoreného prejavu

- Výber **témy** podľa zámeru komunikácie a situácie.
- Identifikovanie **cieľa** hovoreného **prejavu**.
- Vyhľadávanie **informácií** z dôveryhodných informačných zdrojov a usporiadanie informácií a vytvorenie **osnovy**.
- Kultivovaný **prednes** hovoreného alebo obrazovo-hovoreného prejavu, funkčné prepájanie jazykovej a obrazovej zložky.

Žánre hovoreného a obrazovo-hovoreného prejavu

- Tvorenie naratívnych textov, **príbehov**.
- Tvorenie opisných textov: **opis** krajiny, prírodných javov, činností, **pracovného postupu, opis osoby, charakteristika**.
- Aplikovanie informačného slohového postupu: **rozhovor**, interview.
- Prednes prezentácie.
- Aplikovanie výkladového slohového postupu: **úvaha, prednáška, referát, slávnostný príhovor**.
- Tvorenie jednoduchých argumentačných textov: vyjadrenie **názoru** na bežnú alebo aktuálnu tému, jeho zdôvodnenie, prípadne korigovanie názoru na základe **argumentov** spolužiakov.

Jazykové prostriedky

- Výber vhodného **jazykového štýlu**: **hovorový, náučný, publicistický, rečnícky**.
- Výber vhodnej slovnej zásoby podľa témy a komunikačného zámeru textu: **oslovenia, spisovný jazyk, slang, odborné termíny, dialektizmy, frazémy**, primerané **odborné a abstraktné slová**.
- Vplyv bilingválneho prostredia na používanie maďarského jazyka, bilingvizmus na úrovni lexiky: **prevzaté slová/výpožičky**.
- Používanie adekvátnych jazykových prostriedkov: **synonymá, antonymá, homonymá, frazeologické výrazy**.
- Využívať celú škálu **vetných štruktúr** pri tvorbe textov ohľadom aj na daný jazykový štýl.
- Tvorenie jednoduchých **viet** a súvetí s rôznou modalitou.

- Kohézne prostriedky: **spojky, vsuvky a zámená**.
- Vhodné používanie mimojazykových prostriedkov: **splývavá výslovnosť, spodobovanie**, sila hlasu, slovný prízvuk, vetný prízvuk, prestávka, pauza, dôraz, tempo a intenzita hlasu.

Tematické okruhy

- Rodina, láska, školské prostredie, vlasť, krajina, príroda a zvieratá, ohrozenie a ochrana životného prostredia, dobrodružstvá a zážitky, cestovanie, voľný čas a záľuby, humor, životný štýl, jedlá, spoločnosť a spoločenské problémy, obetavosť a tolerancia, formovanie osobnosti/dospievanie, zmysel života a viera, pomoc iným, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Písaná produkcia

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Vypísať potrebné informácie z dôveryhodných informačných zdrojov.

Využívať pri príprave písaného alebo obrazovo-písaného textu vhodnú slovnú zásobu, lexikálne vzťahy a vetné štruktúry podľa komunikačného zámeru, štýlu, slohového postupu a použitého žánru textu.

Vytvoriť obsahovo a formálne súdržný písaný text s rôznym komunikačným zámerom a s uplatnením jednotlivých slohových postupov.

Transformovať text z jedného žánru do druhého, z jedného jazykového variantu na druhý.

Identifikovať rozdiel medzi výsledkom ľudskej kreativity a AI generovaným obsahom.

Pri tvorbe písaného textu správne používať vetné členy a slovné druhy.

Uplatniť pri písaní osvojené jazykovo-štylistické a typografické pravidlá maďarského jazyka.

Uplatniť grafické zručnosti pri úprave formálnej stránky napísaného textu.

Obsahový štandard

Proces tvorenia písaného textu

- Výber **témy** podľa zámeru komunikácie.
- Ujasnenie si cieľa jazykového prejavu, výber štýlu, **slohového postupu** a **žánru**.
- Vyhľadávanie vhodných **informácií**, zapísanie a zapracovanie informácií pri tvorbe textu.
- Usporiadanie informácií, vytvorenie **osnovy** textu, tvorba **konceptu**, vyjadrenie **kľúčových pojmov** osnovy v ucelených vetách.
- Práca s jazykovými variantami: **nárečové, slangové a odborné texty**.
- Používanie štylistických a jazykových prostriedkov: **oslovenie, opakovanie slov**, rečnícke otázky, obrazné vyjadrovanie, **slang, nárečové a bilingválne jazyky, prebraté slová/výpožičky**, archaizmy a neologizmy.
- Práca s tlačenými a online **slovníkmi**: výkladový, synonymický, frazeologický.
- Formálna úprava textu na základe vybraného žánru – členenie textu: **úvod, jadro, záver**.
- Uplatňovanie osvojených jazykovo-štylistických a typografických pravidiel.
- Etické narábanie s AI a digitálnymi nástrojmi vrátane rešpektovania autorských práv.

Žánre písaného textu

- Písanie naratívnych textov: **rozprávanie** v 1. a v 3. osobe; dodržanie časovej a logickej postupnosti; tvorenie reálnych a fiktívnych príbehov.
- Písanie opisných textov – statický a dynamický opis: **opis krajiny, prírodných javov, činností, pracovného postupu, štruktúrovaný životopis, opis osoby, charakteristika**.
- Aplikovanie informačného slohového postupu: **správa, oznámenie**, interview, **pozvánka, vizitka, žiadosť, úradný list, súkromný list, reklama, plagát, program**.
- Aplikovanie výkladového slohového postupu: **úvaha, prednáška, referát**.
- Príprava **prezentácie**: predstaviť cieľ prezentácie, označiť tému, pomenovať hlavné myšlienky, uviesť argumenty k jednotlivým myšlienkam, uzavrieť prezentáciu.
- Používanie internetovej komunikácie: **e-mail, chat, video chat**.
- Výber vhodného **jazykového štýlu**: **hovorový, administratívny, náučný, publicistický, rečnícky**.

Jazykové prostriedky a pravopis

- Používanie adekvátnych slov pri tvorbe textov s ohľadom na daný jazykový štýl:
synonymá, antonymá, homonymá, spisovné, odborné, slangové a nárečové výrazy.
- Vhodný výber **frazeologických výrazov** a ich používanie vo vlastných textoch:
príslovia, porekadlá, prirovnania.
- Vhodný výber jazykových prostriedkov charakteristických pre daný jazykový štýl:
opakovanie slov, rečnícke otázky, obrazné vyjadrovanie, citovanie, slovné spojenia.
- Tvorenie slov: **odvodzovanie príponami, skladanie slov, skracovanie.**
- Preberanie slov z cudzích jazykov.
- Používanie sémantických **výpožičiek**: vplyv bilingválneho prostredia.
- Správne využitie **slovných druhov** typických pre daný slohový postup, resp. žánrovú formu a jazykový štýl.
- **Slovesá**: gramatické kategórie slovíes, pomocné slovesá.
- **Podstatné mená**: všeobecné mená, vlastné mená aj v kontexte dvojjazyčnosti – názvy inštitúcií, zemepisné názvy, sviatky.
- **Prídavné mená**: stupňovanie prídavných mien, prídavné mená s odvodením.
- **Číslovky**: určité, neurčité, základné, radové číslovky, zlomky, dátum.
- **Zámená**: osobné, ukazovacie, opytovacie, vzťažné, privlastňovacie, vzájomné.
- **Príslovky**: miesta, času, spôsobu.
- Verboidy: **neurčitok, prídavné, prechodník.**
- Slovné druhy, ktoré vyjadrujú gramatický vzťah: **určitý člen, neurčitý člen, spojky, postpozície.**
- **Citoslovcia, častice, zvukomalebné slová.**
- **Vetné štruktúry**: využívať celú škálu vetných štruktúr podľa komunikačného zámeru a slohového postupu pri tvorbe textov ohľadom aj na daný jazykový štýl.
- Poradie slov z aspektu významu vety a textu.
- **Vetné členy** a ich funkcia v jednoduchých vetách a v textoch.
- Syntagmy: **prisudzovací sklad, určovací sklad, priradovací sklad.**
- Jednoduché vety s rôznou modalitou.
- Vyjadrovanie myšlienok prostredníctvom **priradovacích**: podmetové, predmetové, príslovkové, prívlastkové, prísudkové a **podradovacích súvetí**: zlučovacie, odporovacie, vylučovacie, dôvodové, dôsledkové.

- Kohézne prostriedky: **spojky, vsuvky a zámená**, anafora, katafora.
- Uplatňovanie získaných pravopisných zručností pri jednotlivých **pravopisných princípoch**: fonematický princíp, morfematický princíp, etymologický princíp, princíp zjednodušenia.
- **Pravopis slovesných tvarov**, pomocných sloviess.
- **Pravopis sviatkov, periodík a kníh, zemepisných názvov, názvov štátov, ulíc, inštitúcií** a kultúrnych výtvorov v prepojení s učivom ďalších vzdelávacích oblastí.
- **Pravopis odvodených prídavných mien, radových čísloviek s príponami, dátumu.**
- **Pravopis prevzatých a internacionálnych odborných termínov** v prepojení s učivom ďalších vzdelávacích oblastí.
- Písanie **čiarky** v jednoduchých vetách a súvetiach, pravopis ďalších interpunkčných znamienok: bodkočiarka, **dvojbodka, pomlčka, úvodzovka.**

Tematické okruhy

- Rodina, láska, školské prostredie, vlasť, krajina, príroda a zvieratá, ohrozenie a ochrana životného prostredia, dobrodružstvá a zážitky, cestovanie, voľný čas a záľuby, humor, životný štýl, jedlá, spoločnosť a spoločenské problémy, obetavosť a tolerancia, formovanie osobnosti/dospievania, zmysel života a viera, pomoc iným, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Recepcia vecných textov

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Aktívne počúvať a čítať s porozumením rôzne typy vecných textov.

Porozumieť súvislým a nesúvislým textom na úrovni explicitných a implicitných významov.

Získať informácie z rôznych dôveryhodných zdrojov.

Analyzovať text na základe získaných informácií.

Formulovať zhrnutia a závery z textu.

Prezentovať svoj názor s podloženými argumentmi.

Rozlíšiť rôzne žánre vecného textu a možnosti ich využitia.

Porovnávať obsahové, kompozičné a jazykové odlišnosti textov podľa rôzneho komunikačného zámeru a slohového postupu.

Analyzovať rôzne jazykové prostriedky v texte.

Formulovať jednoduché a konkrétne prompty pre AI k dosiahnutiu stanoveného výsledku.

Používať AI pre získavanie a kritické hodnotenie informácií.

Obsahový štandard

Porozumenie vecného textu

- Čítanie rôznych druhov a žánrov vecných textov a prispôsobenie čítania svojmu zámeru: rýchle, pomalé, pozorné.
- Počúvanie s porozumením rôznych druhov vecných textov.
- Vyhľadávanie podstatných **informácií**, systematizácia a sumarizácia získaných informácií.
- Aplikácia čitateľských stratégií počas spracovania textu.
- Porozumenie explicitných a implicitných významov súvislých a nesúvislých textoch.
- Analýza a hodnotenie informácií: súvislosti, závery a rozhodnutia.
- Prezentácia vlastných myšlienok, vlastného **názoru** a jeho vysvetlenie a zdôvodnenie.
- Obsahová súdržnosť **textu**, rozvíjanie témy a logické usporiadanie viet a odsekov podľa použitého slohového postupu: informačný, opisný, rozprávací, výkladový/úvahový.
- Formálna súdržnosť textu: nadväzovanie viet prostredníctvom rôznych druhov spájacích prvkov analyzovanie konektorov v texte.
- Rozlišovanie textov podľa komunikačného zámeru: informovať, objasniť, argumentovať, presvedčiť, zaujať, emocionálne pôsobiť.
- Porovnávanie textov podľa obsahu, slohového postupu a použitých jazykových prostriedkov.

Žánre vecného textu

Súvislé texty

- Opisné texty: opis osoby/charakteristika, opis činnosti, udalostí, krajiny, rastlín, prírodných javov, zvierat.

- Informatívne texty: slávnostný príhovor, list: úradný/súkromný, písaný/elektronický.
- Náučné/populárno-náučné texty s rôznymi témami.

Nesúvislé texty

- Mediálne texty: správy, rozhovory, reportáže, reklamy, letáky.
- Informatívne texty: štruktúrovaný životopis, denník.
- Spotrebiteľské texty: vizitky, návody na použitie, cestovné poriadky.
- Aplikované a študijné texty: tabuľky, grafy, diagramy, mapy, plagáty.
- Digitálne žánre: infografiky, komentáre, blogy.

Jazykové prostriedky

- **Jednoduché vety a súvetia** ako prostriedky rozvíjania témy a vyjadrovania logických vzťahov v texte.
- **Vetné členy** a ich úloha pri porozumení textu: prísudok, podmet, predmet, prívlastok, príslovkové určenie.
- Analyzovanie **slovnej zásoby** v texte z hľadiska komunikačného zámeru, slohového postupu a témy textu.
- Spôsoby obohacovania slovnej zásoby maďarského jazyka: **nové slová** v jazyku – **preberanie, tvorenie, ustálené slovné spojenia, skratky**.
- Porozumenie bežným a kultúrnym frazémam.
- **Predpony, prípony, slovotvorný základ** – úloha slovotvorby pri porozumení textu.
- Analyzovanie významu a funkcie **slovných druhov** pri porozumení textu.
- **Slovesá**: gramatické kategórie sloviess, pomocné slovesá.
- **Podstatné mená**: všeobecné mená, vlastné mená aj v kontexte dvojjazyčnosti.
- **Prídavné mená**: stupňované, prídavné mená s odvodením.
- **Číslovky**: určité, neurčité, základné, radové číslovky, zlomky, dátum.
- **Zámená**: osobné, ukazovacie, opytovacie, vzťažné, prívlastňovacie, vzájomné.
- **Príslovky**: miesta, času, spôsobu.
- Verboidy: **neurčitok, prídavné, prechodník**.
- Slovné druhy, ktoré vyjadrujú gramatický vzťah: **určitý člen, neurčitý člen, spojky, postpozície**.
- **Citoslovcia, častice, zvukomalebné slová, zvukomalebné citoslovcia**.

Tematické okruhy

- Rodina, láska, školské prostredie, vlasť, krajina, príroda a zvieratá, ohrozenie a ochrana životného prostredia, dobrodružstvá a zážitky, cestovanie, voľný čas a záľuby, humor, životný štýl, jedlá, spoločnosť a spoločenské problémy, obetavosť a tolerancia, formovanie osobnosti/dospievania, zmysel života a viera, pomoc iným, rozmanitosť a podobnosť kultúr.

Recepcia umeleckých textov

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže:

Plynulo a zmysluplne čítať literárne texty.

Uplatniť čitateľské stratégie pri spracovaní textu.

Porozumieť explicitným významom.

Vyvodiť implicitné významy z literárnych textov.

Analyzovať literárne texty vrátane AI generovaných literárnych textov z obsahového hľadiska a z hľadiska morálnych hodnôt.

Transformovať literárny jazyk na vlastný jazyk, reprodukovat' texty.

Rozpoznať naratologické črty malej a veľkej epiky.

Rozlíšiť štýlotvornú vlastnosť textu: slávnostný/pochmúrny, komický, dramatický.

Vysvetliť funkciu umeleckých jazykových prostriedkov.

Aplikovať vedomosti z metriky.

Prepájať textové významy s vlastnými životnými a čitateľskými skúsenosťami.

Obsahový štandard

Čítanie literárneho textu s porozumením

- Samostatné prerozprávanie **obsahu** čítaného alebo počúvaného textu, reprodukovanie deja s viacerými dejovými líniami, zmena času a miesta udalostí pri prerozprávaní.

- Prerozprávanie príbehu z rôznych uhlov pohľadu, stručné prerozprávanie príbehu.
- Transformovať formy **rozprávača** z ja-formy do on-formy a naopak.
- V epických dielach identifikovať a analyzovať vzťahy medzi časom a priestorom, rozlíšiť čas rozprávania od času, ktorý je predmetom rozprávania.
- Analyzovať základné žánre a charakteristické znaky epických a lyrických žánrov.
- Identifikácia a opis **kompozície textu** na základe poznania žánru.
- Rozlišovanie **priameho a obrazného pomenovania** v texte, prenesený význam slov.
- **Umelecké jazykové prostriedky**, vysvetľovanie v kontexte vlastných skúseností.
- Vysvetľovanie významu neznámych slov, slovných spojení a umeleckých jazykových prostriedkov.
- Vyhľadávanie **konkrétnych informácií** z čítaného alebo počúvaného literárneho textu.
- Vывodzovanie implicitne vyjadrených významov z čítaného alebo počúvaného literárneho textu.
- Diskutovanie o texte, prezentácia vlastnej **interpretácie** literárneho textu, formulovanie **hlavnej myšlienky** a podstaty čítaného textu.
- Vyjadrovanie a zdieľanie vlastných pocitov, myšlienok a zážitkov z literárneho textu.

Literárnoteoretické pojmy

- Epické a lyricko-epické texty: **dej, čas, priestor**.
- **Kompozícia**, kompozičný postup: chronologický, retrospektívny.
- **Rozprávač 3. osoby**: autorský, onipotentný/on-forma.
- **Rozprávač 1. osoby**: priamy/ja-forma.
- **Postavy**: hlavné a vedľajšie.
- **Konflikt** vzťahov medzi postavami.
- Žánre epiky: **legenda, novela, poviedka, esej, balada, lyricko-epická báseň, literárna sociografia, román – historický, dobrodružný, rodinný, mládežnícky, rozprávkový**.
- Žánre lyriky: **báseň, epigram, elégia, rapsódia, pieseň, óda, hymna, ecloga, štvorveršie, básne švédskeho typu**.
- Adaptácia: porovnávanie literatúry s inými umeleckými žánrami: multimediálne umelecké žánre, zhudobnená báseň, komiks, ilustrácia, divadelné predstavenie, film.
- Umelecké jazykové prostriedky v literárnych textoch: **prirovnanie, epiteton, personifikácia, metafora, básnická otázka, aliterácia, symbol, enjambement, katafora, anafora**.

- Metrika: **prízvučná prozódia, strofa, rým – združený, párový, striedavý, obkročný, prerývaný.**

Tematické okruhy

- Rodina, láska, školské prostredie, vlasť, krajina, príroda a zvieratá, ohrozenie a ochrana životného prostredia, dobrodružstvá a zážitky, cestovanie, voľný čas a záľuby, humor, životný štýl, jedlá, spoločnosť a spoločenské problémy, obetavosť a tolerancia, formovanie osobnosti/dospievanie, zmysel života a viera, pomoc iným, rozmanitosť a podobnosť kultúr.